

KOVÁCS DEZSŐ

CIRKUSZI ROMÁNC

MALVIUS-BICAT: ELVIRA

S kandináviában ugyanolyan mitikus legenda szövődött Elvira Madigan regényes szerelmi történetje köré, mint amilyen nálunk s, a békebeli Ausztriában Rudolf trónörökös és Vetsera Mária hírhedt mayerlingi rejtélyét körbefonta. A korabeli - múlt század végi - lapok bűnügyi krónikái is beszámoltak róla, hogy a nyolcvanas évek vége felé holtan találtak egy délcég huszártisztet, gróf Sparre-t és kedvesét, Elvira Madigan cirkuszi műlovárnót egy üdülőhely kertjében. Mindkettőjük halálát revolvergolyó okozta, a férfi vélhetőleg előbb a nővel végzett, majd föbe lőtte magát. Sírjuk nagyon gyorsan családostul szerelmesek zarándokhelye lett, legendáriumuk azóta is elevenen él.

A Georg-Malvius által írt és rendezett történet már-már banális: a svéd cirkuszi trupp vendégfellépésén Sixten Sparre hadnagy szerelemre lobbant a társulat szépséges műlovárnóját. Odahagyja családját, miként a nő is az övét, követi kedvesét a vándorlásokon, majd luxus szállóba menekülnek, mézesheteiket eltöltendő. Tetemes kiadásaira azonban nem futja jövedelmükből, a nő családi ékszerai hamarosan zálogházba vándorolnak, sőt, amikor már végképp nem tudnak pénzt szerezni, Madigan kisasszony testével egyenlíti ki az uzsorás számláját. Ám még így is adósok maradnak, bujkálniuk, majd menekülniük kell. A pénzhány, a társadalmi kiközösítettség, a családi kapcsolatok felrúgása gyöttrő lelki teherként nehezedik rájuk. Elvira anyja és Sixten tisztársai kétségbeesett erőfe-

szítéseket tesznek, hogy visszatereljék őket a konszolidált polgári életbe. Mindhiába. A megoldhatatlan gondok elől kettős öngyilkosságba menekülnek.

Ebből a történetből írt a kaposvári előadás svéd vendégrendezője, Georg Malvius Nick Bicat zenéjét felhasználva, zenés tragédiát.

Nem volt könnyű dolga. Drámaszerzőként szembe kellett néznie a Madigan-legendárium melodramatikus fordulataival, rendezőként pedig a musicalésített tragédia könnyzacsokát nyitogató hatásmechanizmusával. Szerencséjére a kaposvári társulat profizmusa, felkészültsége és ilyen irányú „edzettsége” megóvta előadását a kínáló színhelyektől, az érzélgősségtől és a szentimentalizmus csapdájától.

Ha mondjuk, Lipics Zsolt élesen és csúfondósan elrajzolt rámenős szállodatulajdonosa avagy Molnár Piroska finom eleganciájú nagyaszonnya nem vinne groteszk színeket a játékba, az előadás könnyen átcsúszhatna melodramába. Ám a színhelyi környezet - a mindvégig gro-

Börcsök Enikő (Elvira) és Nyári Zoltán (Sixten Sparre)

teszkben tartott játék - erősebbnek bizonyul a librettónál, s jótékonyan dústíja föl-élenk-színekkel, szabadszáján nyers drámaisággal a szerelmi sztorit.

Példának okáért a nagyvilág figyelő szeméi elől bujdosó pároska visszahúzódik egy jó hírű szállodába. Amely nemcsak békebeli pompájáról, kényelméről híres, hanem prúd erkölcséről is. S akkor jön Lipics szabadszajú szállodása és (a szó szoros értelmében is) lerántja a leplet minden titkolt zúgról, s a társadalmi konvenciókat kényesen őrző műintézményről szobáról szobára kiderül, hogy jobbajta luxusbordély. A szcenikaillg is kitűnően és hatásosan megoldott jelenet az előadás egyik csúcspontja: minden fel-csapott ajtó mögött egy-egy sajátos pozitúrát el-foglaló párt látunk, s a konferanszié szerepét magára öltő szállodás vidáman harsoghatja az álszentség lelepleződéésének csufondáros songjait (a verseket Eörsi István fordította).

Lipics szállodása harsányságában is elegáns, visszafogottan ordenáré. Kitűnően énekel, testi hajlékonyságával is a figura dörzsöltségéről tudósít. A sokat látott főúr bökölő hajlongását

Jelenet az előadásból (Simara-fotók)

percről percre emeli át groteszkbe: olyan figurát látunk a színpadon, aki belülről és kívülről is képes láttatni és megmutatni önnön romlottóságát.

Zenés játékok prózai színházban gyakorta bicakliának meg a társulat énektudásán. A kaposváriaké alighanem a kevés kivételek közé tartozik: a szereplők egyaránt győzik énekhanggal, zenei hajlékonysággal és színészi eleganciával. A címszereplő, Elvira Madigan megformálója, Börcsök Enikő egyszerre képes élelnk varázsolni a szerelméért aggódó ifjú nőt és a bigottság konvencióival anyatigrisként szembeszálló, rámenős asszonyt: könnyedén oldja meg a nem épp könnyű feladatot. Molnár Piroska Nórája érett asszonyiságának groteszk villanásaival, a Sixten fiúvát adó Spindler Béla visszafogottságával, Ottlik Ádám (Oscar) lazaságával és könnyedségével tünik elő a zenés játékból. Amely persze rég leült!, s könnyes, búsl melodrámba torkollt volna a társulat erős, dinamikus ensemble-munkája híján.

A kaposváriak előadása azt mutatta meg, ho

gyan lehetséges kortársi érzékenységgé játékká emelni a zenés-tragédiát. Nem tudom, a svéd vendégrendező (és csapata) mit visz magával emléklől ebből a kiruccanásból. Abban azonban biztos vagyok, hogy nem volt nehéz belátniuk: zenés színházban profinnak lenni több mint előnyös. Legalább annyira, mint a kaposváriak.

Georg Malvius: *Elvira Madigan* (kaposvári Csiky Gergely Színház).

Fordította: Kunos László. Zene: Nick Bicat. *Dalszövegek*: Ture Rangström. Hangszerelés: Egil-Mon Iversen, Viktor Aslund. *A dalokat fordította*: Eörsi István. *Fény*: Hans Ake Sjöquist. *Segédrendező*: Tombor Zsuzsanna. *Karmester*: Hevesi András - Kerényi Gábor. *Diszlet-jelmez*: Elen Cairns. *Koreográfus*: Imre Zoltán. *Rendező*: Georg Malvius.

Szereplők: Börcsök Enikő, Molnár Piroska, Csapó Virág, Ottlik Ádám, Nyári Zoltán, Márton Eszter, Spindler Béla, Tóth Eleonóra, Némédi Árpád, Kőrösi András, Lipics Zsolt, Kósa Béla, Fekete Katalin, Csapó György, Antal Mária, Csányi Sándor, Cseszárk László, Ábel Helga, Horváth Zita, Gómióri Judit, Lecsó Péter, Lesztyan Luca, Mogyes Melinda, Pál Tibor, Pálffy Zsuzsanna, Szigethy Brigitta, Urbanovics Katalin, Váradi Szabolcs, Hock László, Tóth Richárd.